

A COMPARATIVE STUDY ON THE PRINCIPLE OF CELERITY IN ROMANIA AND THE UNITED STATES OF AMERICA

Steven BECKER*
Enikö DAMASCHIN**

Abstract

This study deals with one of the most important fundamental rules of criminal trial, both in the United States of America and in Romania, namely the right of the person accused of committing a crime to have a trial within a reasonable time. As regards the legal system of the United States of America, the author approached the issue from the perspective of the Constitution of the United States of America, respectively reviewing the legislative system of the State of Illinois. The presentation of the case law in this field had an important role in this review. As regards the legal system of Romania, the efforts to amend the legislation in order to ensure a reasonable time for carrying out the criminal proceedings are obvious even if sometimes, in this way, the applicability of other fundamental principles, such as the principle of finding out the truth, is restricted. The differences existing between the two penal legal systems are also obvious, after reading this study.

Keywords: *principle of celerity, right to a speedy trial, criminal trial in the United States of America, criminal trial in Romania, comparative law*

Introduction

Celerity of criminal proceedings is widely understood to involve both the speedy resolution of criminal cases and the simplified criminal proceedings, when appropriate. Celerity also requires the pursuit of activities by the prosecution which has the most effective ways of managing evidence. There is no doubt that the celerity of prosecution (feature, in fact, common throughout the criminal proceedings), although not specifically consecrated as a basic rule, is absolutely necessary, as being foreshadowed in a number of regulations of the Code of Criminal Procedure.

Indissolubly linked to the principle of celerity (or the right to a speedy trial) is the concept of reasonable time for conducting criminal proceedings. In this respect, the slow progress of criminal cases violates the right of litigants to a reasonable time, a component of fair trial. The issue in question does not characterize particularly the national judiciary, is a real problem of great majority of national procedural systems, striking aspect that emerges from the deployment of a number of national and international research programs devoted to the study of the causes concerning the reasonable length of criminal proceedings¹.

In this study, our goal is to realise a brief review of the regulations concerning the principle of celerity in criminal trials, both in the United States of America and in Romania.

---

* Assistant Appellate Defender, Adjunct Professor of Law, College of Law, DePaul University, Chicago, Illinois, USA, Chief Editor of International Review of Penal Law (e-mail: StevenMrB@aol.com).

** Legal adviser, Ministry of Administration and Interior, Romania (e-mail: eniko.damaschin@gmail.com).

¹ J. Turot, *Le délai d'appel reconnu à l'État méconnaît-il l'égalité des armes?*, in La Semaine Juridique-Edition générale, nr. 48/26.11.2008, LexisNexis Database; F. Edel, *La durée des procédures civiles et pénales dans la jurisprudence de la Cour européenne des Droits de l'Homme*, 2e édition, Strasbourg, 2007, 101 p.; Y. Struillou, *La condamnation de l'Etat pour délai excessif de jugement*, Revue française de droit administrative, no. 2/2006, pp. 299-304; S. Wolf, *Trial within a reasonable time: the recent reforms of the Italian justice system in response to conflict with Article 6(1) of the ECHR*, European Public Law, vol. 9, no. 2/2003, pp. 189-209.

I. STANDARDS ESTABLISHED IN THE LEGAL SYSTEM OF USA

1.1 Preliminary

This section presents an overview of the right to a speedy trial for criminal defendants in the United States. A review of the approach taken in the U.S. common law system is significant from a comparative perspective because it highlights the marked differences in the manner in which such rights are protected in the Romanian legal system. The author will address the guarantee to a speedy trial from both the constitutional and statutory perspective, exploring the nature of the constitutional right under the federal constitution and then addressing the statutory protections using the law as set forth in the State of Illinois, which is illustrative of the general approach taken in most states. The author is an appellate practitioner in Illinois and has successfully litigated before the Illinois Supreme Court the first case in Illinois history defining the term “custody” for purposes of Illinois’ Speedy Trial Act.²

1.2 Constitutional Right to a Speedy Trial in the United States

The Sixth Amendment to the United States Constitution provides, in pertinent part, that “[i]n all criminal prosecutions, the accused shall enjoy the right to a speedy and public trial . . . .”³ The Illinois Constitution guarantees the right to a speedy trial in almost identical terms: “In criminal prosecutions, the accused shall have the right to . . . have a speedy public trial . . . .”⁴

In *Barker v. Wingo*,⁵ the United States Supreme Court gave a comprehensive overview of the constitutional right to a speedy trial. The Court noted that “the right to a speedy trial is as fundamental as any of the rights secured by the Sixth Amendment;”⁶ however, the Court also remarked that the speedy trial guarantee is “generically different” from any other rights protected by the U.S. Constitution both because there is a societal interest in an expeditious trial that is different from the concerns of the accused and because the deprivation of the right to a speedy trial may, in certain circumstances, actually work to the advantage of the defendant.⁷

As to the former interests, the Court stated that, from the societal perspective, where courts fail to provide for prompt resolution of criminal cases, court dockets become backlogged and prisons become overcrowded, thereby enabling defendants to secure better offers in the event that they plead guilty.⁸ Furthermore, where defendants are released on bond for extended periods of time, it is more likely that they will commit additional crimes.⁹ On the other hand, where a defendant is unable to make bail, he is subject to lengthy incarceration in local jails, which are often maintained in a deplorable state, thereby subjecting the accused to the risks of prison

---

² The case, *People v. Campa*, 217 Ill. 2d (Illinois Reports 2d) 243, 840 N.E.2d (North Eastern Reporter 2d) 1157 (2005), will be detailed below in the section addressing statutory speedy trial rights. The author inherited the case from attorney Kimberly A. Jansen, who originally handled the case on appeal. Ms. Jansen is now Senior Counsel at Hinshaw & Culbertson, LLP in Chicago, Illinois.

³ U.S. Constitution, amendment VI.

⁴ Illinois Constitution, article I, § 8.

⁵ 407 U.S. (United States Reports) 514 (1972).

⁶ *Barker*, 407 U.S. at 516 n.2.

⁷ *Id.* at 519-21.

⁸ *Id.* at 519.

⁹ *Id.*

violence, rape, and other health and psychological dangers.¹⁰ Moreover, lengthy pretrial detention decreases the possibility of rehabilitation and increases the costs to the public.¹¹

With respect to the potential benefit that may accrue to the accused where a trial is not commenced in a timely manner, the Court pointed out that if prosecution witnesses are later unavailable, due to death or other factors, or their memories fade, the State's case may be irreparably damaged.¹² In fact, for this very reason, the defense may attempt to delay the commencement of the trial.¹³ Thus, a delay may not be prejudicial *per se*.¹⁴

In short, because the constitutional right to a speedy trial "is a more vague concept than other procedural rights," the Court rejected both the approach that a defendant must be brought to trial within a specified period of time and the "demand" rule, *viz.*, that if a defendant fails to assert his right to a speedy trial by a formal demand, he forfeits his right to a speedy trial:¹⁵ "We, therefore, reject both of the inflexible approaches – the fixed-time period because it goes further than the Constitution requires; the demand-waiver rule because it is insensitive to a right which we have deemed fundamental."¹⁶

Instead, the Court accepted a balancing test, for which it proposed four factors: (1) the length of delay; (2) the reasons for the delay; (3) the defendant's invocation of his right; and (4) the resulting prejudice.¹⁷ As to the length of the delay, the Court identified this as, in essence, a "triggering factor." Thus, "until there is some delay which is presumptively prejudicial, there is no necessity for inquiry into the other factors . . . ."¹⁸ Subsequent jurisprudence has determined that any delay in excess of one year is considered presumptively prejudicial.¹⁹

With respect to the second factor, *i.e.*, the government's reason for delay, the Court pronounced that "[a] deliberate attempt to delay the trial in order to hamper the defense should be weighted heavily against the government. A more neutral reason such as negligence or overcrowded courts should be weighted less heavily" but, nevertheless, should be weighted against the government because the State bears the responsibility of bringing the defendant to trial.²⁰ The third factor will be dependent upon whether the defendant makes a demand for his speedy trial rights.²¹

The fourth factor to consider in the constitutional analysis is the prejudice to the defendant. In *Barker*, the Court identified three specific interests that the speedy trial guarantee was designed to protect: (1) "to prevent oppressive pretrial incarceration"; (2) "to minimize anxiety and concern of the accused;" and (3) "to limit the possibility that the defense will be impaired."²² The final factor, according to the Court, is the most serious "because the inability of a defendant adequately to prepare his case skews the fairness of the entire system."²³ Such prejudice can come in the form of defense witnesses who die or disappear, the loss of memory of witnesses who are available, and in the inability of a defendant who is in jail awaiting trial to assist in the preparation of his

---

¹⁰ *Id.* at 520.

¹¹ *Id.* at 520-21.

¹² *Id.* at 521.

¹³ *Id.*

¹⁴ *Id.*

¹⁵ *Id.* at 522-29.

¹⁶ *Id.* at 529-30.

¹⁷ *Id.* at 530.

¹⁸ *Id.*

¹⁹ *People v. Silver*, 376 Ill. App. 3d (Illinois Appellate Court Reports 3d) 780, 877 N.E.2d 96, 100 (2d Dist. 2007).

²⁰ *Barker*, 407 U.S. at 531.

²¹ *Id.* at 531-32.

²² *Id.* at 532.

²³ *Id.*

defense.²⁴ Moreover, even where a defendant is not incarcerated pretrial, “he is still disadvantaged by restraints on his liberty and by living under a cloud of anxiety, suspicion, and often hostility.”²⁵

In sum, the Court ruled that each case must be assessed on an *ad hoc* basis and that none of the four factors should be regarded as “either a necessary or sufficient condition for the finding of a deprivation of the right to a speedy trial.”²⁶ The remedy for a violation of the constitutional right to a speedy trial is discharge, meaning a dismissal of all the charges.²⁷

The following two cases decided by the Illinois courts illustrate the differing outcomes that can result from the application of the four-factor analysis enunciated in *Barker* for alleged constitutional speedy trial violations. For example, in *People v. Silver*,²⁸ the court ruled that the defendant established a transgression of his speedy trial right under the United States and Illinois constitutions. In *Silver*, the delay in bringing Silver to trial was almost three years; thus, the delay was presumptively prejudicial.²⁹ One of the major disputes in the case arose over whether the defendant was responsible for the delay in the commencement of his trial because he moved to the State of California prior to the issuance of the indictment charging him with the possession of child pornography. The appellate court, however, held that the delay could not be imputed to the defendant, who had lived openly in California, where the police had knowledge of his address in California.³⁰ Accordingly, the court ruled that this factor weighed against the State.³¹ With respect to Silver’s assertion of his right to a speedy trial, the State argued that this factor must be assessed against the defendant because he never demanded trial while he was in California.³² Yet, the reviewing court ruled the opposite, holding that “Silver was unaware of the indictments and that he surrendered and asserted his right to a speedy trial immediately upon learning of them.”³³ Lastly, because of the excessive and unjustifiable delay in this case, the court held that the defendant was not required to make “an affirmative showing of prejudice.”³⁴ Thus, the appellate court ruled that the defendant’s constitutional right to a speedy trial was violated.³⁵

In contrast to *Silver*, in *People v. Kaczmarek*,³⁶ the Illinois Supreme Court held that the defendant’s constitutional speedy trial rights were not violated. In *Kaczmarek*, the delay in bringing the defendant to a retrial after his case was remanded for a new trial was more than three years, thus triggering an assessment of the other *Barker* factors.³⁷ In assessing the reason for the delay, the Court found that, with the exception of approximately three months, the defendant’s attorneys were responsible for most of the delays, which delay is attributable to the defendant himself.³⁸ Thirdly, although the defendant individually asserted his speedy trial rights on a number of occasions, he never discharged his attorneys, who were not prepared to go to trial, nor did he

---

²⁴ *Id.*

²⁵ *Id.* at 532-33.

²⁶ *Id.* at 533.

²⁷ *Strunk v. United States*, 412 U.S. 434, 440 (1973).

²⁸ 376 Ill. App. 3d 780, 877 N.E.2d 96 (2d Dist. 2007).

²⁹ *Silver*, 877 N.E.2d at 100.

³⁰ *Id.*

³¹ *Id.*

³² *Id.* at 101.

³³ *Id.*

³⁴ *Id.* at 101-02.

³⁵ *Id.* at 102.

³⁶ 207 Ill. 2d 288, 798 N.E.2d 713 (2003).

³⁷ *Kaczmarek*, 798 N.E.2d at 718.

³⁸ *Id.* at 718-19.

elect to proceed *pro se*.³⁹ Finally, the defendant was unable to point to any specific instance of prejudice.⁴⁰

1.3 Statutory Right to a Speedy Trial Under Illinois Law

Initially, it should be pointed out that, although addressing similar concerns, constitutional and statutory speedy trial rights are not coextensive.⁴¹ For example, a defendant asserting a constitutional speedy trial violation must demonstrate that he is entitled to relief under the four factors set forth in *Barker*, including that his ability to present a defense has been prejudiced by the delay.⁴² On the other hand, under the statutory provisions, a defendant need only prove that he was not brought to trial within the period prescribed by statute and that the delay was not attributable to his or his attorney's conduct.⁴³ Thus, asserting a statutory violation often leads to a much greater chance of success. Accordingly, the statutory provisions operate "to prevent the constitutional issue from arising except in cases involving prolonged delay, or novel issues."⁴⁴

Under the statutory scheme, it is the duty of the State to bring the defendant to trial within the prescribed period.⁴⁵ It is the defendant's burden, however, to affirmatively establish that delay was not attributable to his conduct or that of his counsel.⁴⁶ Moreover, any delay occasioned by the defendant "shall temporarily suspend for the time of the delay the period within which a person shall be tried . . . and on the day of expiration of the delay the said period shall continue at the point at which it was suspended."⁴⁷ Where the State fails to bring the defendant to trial within the statutory time period, he "shall be discharged from custody or released from the obligations of his bail or recognizance."⁴⁸

In Illinois, there are three different statutory provisions that relate to the right to a speedy trial. The first statute is section 103-5(a) of the Illinois Code of Criminal Procedure,⁴⁹ which requires that a defendant in custody be brought to trial within 120 days. The second provision is section 103-5(b) of the Illinois Code of Criminal Procedure,⁵⁰ which requires that a defendant not in custody be brought to trial within 160 days. The third statute is contained in section 3-8-10 of the Unified Code of Corrections⁵¹ and addresses the invocation of speedy trial rights under the Intrastate Detainers Act. Each regime will be addressed in turn.

A. Defendants in Custody

Section 103-5(a) of the Speedy Trial Act (Act) provides: Every person in custody in this State for an alleged offense shall be tried by the court having jurisdiction within 120 days from the date he was taken into custody unless delay is occasioned by the defendant, by an examination for fitness . . . , by a fitness hearing, by an adjudication of unfitness to stand trial, by a continuance

³⁹ *Id.* at 719-20.

⁴⁰ *Id.* at 721.

⁴¹ *People v. Campa*, 217 Ill. 2d 243, 840 N.E.2d 1157, 1162 (2005).

⁴² *Campa*, 840 N.E.2d at 1163.

⁴³ *Id.*

⁴⁴ *People v. Stuckey*, 34 Ill. 2d 521, 216 N.E.2d 785, 786 (1966).

⁴⁵ *People v. Peco*, 345 Ill. App. 3d 724, 803 N.E.2d 561, 567 (2d Dist. 2004).

⁴⁶ *Id.*

⁴⁷ 725 Ill. Comp. Stat. (Illinois Compiled Statutes) 5/103-5(f) (2006).

⁴⁸ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(d) (2006).

⁴⁹ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(a) (2006).

⁵⁰ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(b) (2006).

⁵¹ 730 Ill. Comp. Stat. 5/3-8-10 (2006).

allowed . . . after a court's determination of the defendant's physical incapacity for trial, or by an interlocutory appeal.⁵²

Where a defendant is in custody, there is no need for the defendant to make an initial, formal demand for a speedy trial; instead, the 120-day clock "begins to run automatically from the day the defendant is taken into custody."⁵³ Yet, a delay thereafter "shall be considered to be by the defendant unless he or she objects to the delay by making a written demand for trial or an oral demand for trial on the record."⁵⁴ Moreover, "[t]he 120-day term must be one continuous period of incarceration."⁵⁵ In calculating the speedy trial term, a defendant may not combine separate periods of incarceration; thus, "[i]f a defendant is taken into custody a second (or subsequent) time for the same offense, the term will begin again at zero."⁵⁶

The question of the meaning of the term "custody" in section 103-5(a) was decided by the Illinois Supreme Court in the case of *People v. Campa*.⁵⁷ In *Campa*, the defendant was charged with various offenses following a traffic accident.⁵⁸ Although bail was set by the trial court, the defendant was unable to post the required bail money.⁵⁹ The defendant was eventually placed in the Cook County Sheriff's Day Reporting Center program, which required that the participants attend programs on a daily basis for at least three hours, and possibly as many as nine hours, a day.⁶⁰ Participants were also subject to mandatory drug testing.⁶¹ Any participant who failed to comply with the rules of the program was reincarcerated.⁶²

At issue in *Campa* was whether the time that the defendant spent in the Day Reporting Center program constituted "custody" for speedy trial purposes. The State asserted that it did not and argued that a defendant is in "custody" for purposes of the Act only when he is confined in a prison or jail.⁶³

The Illinois Supreme Court, however, ruled that "custody" was an elastic concept that included restraints on one's liberty in addition to physical incarceration: "[W]e believe that the legislature intended the term 'custody' to have a broad meaning and encompass lesser forms of restraint than confinement. The legislature intended that the term 'custody' evolve with the changing programs in our correctional institutions."⁶⁴ Accordingly, because the defendant was in custody for more than 120 days before his trial commenced, his discharge was affirmed.⁶⁵

In *People v. Peco*,⁶⁶ the court interpreted the scope of the phrase, "oral demand for trial," in section 103-5(a)'s language providing that "[d]elay shall be considered to be agreed to by the defendant unless he or she objects to the delay by making a written demand for trial or an oral demand for trial on the record."⁶⁷ In this regard, the court held that although no magic words are required, "there must be some affirmative statement requesting a speedy trial in the record and the

---

⁵² 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(a) (2006).

⁵³ *People v. Campa*, 217 Ill. 2d 243, 840 N.E.2d 1157, 1163 (2005).

⁵⁴ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(a) (2006).

⁵⁵ *Id.*

⁵⁶ *Id.*

⁵⁷ 217 Ill. 2d 243, 840 N.E.2d 1157 (2005).

⁵⁸ *Campa*, 840 N.E.2d at 1160.

⁵⁹ *Id.*

⁶⁰ *Id.* at 1160, 1165.

⁶¹ *Id.* at 1165.

⁶² *Id.*

⁶³ *Id.* at 1168.

⁶⁴ *Id.* at 1165.

⁶⁵ *Id.* at 1174.

⁶⁶ 345 Ill. App. 3d 724, 803 N.E.2d 561 (2d Dist. 2004).

⁶⁷ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(a) (2006).

demand should not be disguised in ambiguous language.”⁶⁸ Therein, the defense counsel asked the trial court that the matter be set down for trial.⁶⁹ The reviewing court, however, held that a statement that a defendant is ready for trial is not sufficient to constitute a speedy trial demand, as it is not an affirmative declaration formally invoking one’s speedy trial rights.⁷⁰

In addition, in *People v. Exson*,⁷¹ the court addressed whether the State exercised “due diligence” in order to justify the continuance of the trial beyond the statutory time limit. Section 103-5(c) of the Act provides that “[i]f the court determines that the State has exercised without success due diligence to obtain evidence material to the case and that there are reasonable grounds to believe that such evidence may be obtained at a later day the court may continue the cause on application of the State for not more than an additional 60 days.”⁷² In *Exson*, the State waited until the 119th day of the 120-day speedy trial term to attempt to contact the chemist, a critical witness in its drug possession prosecution.⁷³ The appellate court found that, under the circumstances of the case, the State failed to exercise the necessary due diligence.⁷⁴ Accordingly, the reviewing court ruled that the trial court abused its discretion in granting the State’s request for a continuance of the trial and ordered that the defendant be discharged.⁷⁵

B. Defendants on Bail or Recognizance

Section 103-5(b) of the Act provides: Every person on bail or recognizance shall be tried by the court having jurisdiction within 160 days from the date the defendant demands trial unless delay is occasioned by the defendant, by an examination for fitness . . . , by a fitness hearing, by an adjudication of unfitness to stand trial, by a continuance allowed . . . after a court’s determination of the defendant’s physical incapacity for trial, or by an interlocutory appeal.⁷⁶

Thus, one of the critical differences between the statutory provisions relating to those who are in custody and to those who are not in custody is that, in the former situation, a defendant need not make a demand to start the speedy trial clock, while, in the latter circumstance, a defendant must make a demand before the clock will begin to run.⁷⁷ Additionally, because a defendant released on bail or recognizance retains his liberty between arrest and conviction, the State is given an extra 40 days in which to bring the defendant to trial.⁷⁸

Furthermore, under subsection (b), “the defendant’s failure to appear for any court date set by the court operates to waive the defendant’s demand for trial . . . .”⁷⁹ Moreover, where a person was formally in custody and demanded trial on the charged offense, and thereafter is released on bail or recognizance and demands trial, he shall receive credit toward the 160-day time period for any time he spent in custody subsequent to his demand while in custody.⁸⁰

⁶⁸ *Peco*, 803 N.E.2d at 569.

⁶⁹ *Id.*

⁷⁰ *Id.* at 569-70.

⁷¹ 384 Ill. App. 3d 794, 896 N.E.2d 844 (1st Dist. 2008).

⁷² 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(c) (2006).

⁷³ *Exson*, 896 N.E.2d at 849.

⁷⁴ *Id.* at 849-50.

⁷⁵ *Id.* at 852.

⁷⁶ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(b) (2006).

⁷⁷ Compare the commencement language in section 103-5(a), i.e., “from the date he was taken into custody,” with the commencement language in section 103-5(b), i.e., “from the date defendant demands trial.”

⁷⁸ *People v. Wooddell*, 219 Ill. 2d 166, 847 N.E.2d 117, 122 (2006).

⁷⁹ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(b) (2006).

⁸⁰ *Id.*

C. Intrastate Detainers Act

Section 3-8-10 of the Unified Code of Corrections, which is commonly known as the Intrastate Detainers Act (Detainers Act), provides, in pertinent part, that [specified provisions of the Speedy Trial Act] shall also apply to persons committed to any institution or facility or program of the Illinois Department of Corrections who have untried complaints, charges or indictments pending in any county or this State, and such person shall include in the demand under subsection (b), a statement of the place of present commitment, the term, and length of the remaining term, the charges pending against him or her to be tried and the county of the charges, and the demand shall be addressed to the state's attorney of the county where he or she is charged . . . . The state's attorney shall then procure the presence of the defendant for trial in his county by habeas corpus. . . . In the event that the person is not brought to trial within the allotted time, then the charge for which he or she has requested a speedy trial shall be dismissed.⁸¹

Under the Detainers Act, a person who is imprisoned on an unrelated charge is entitled to be tried within 160 days, just as is a defendant released on bail or recognizance.⁸² In addition, in *People v. Wooddell*,⁸³ the Illinois Supreme Court rejected the State's contention that a demand for a speedy trial filed under the Detainers Act remains valid only as long as the defendant remains incarcerated.⁸⁴ Instead, the Court held that "a defendant is subject to whatever speedy-trial statute applies at the time he or she makes a speedy-trial demand."⁸⁵

II. STANDARDS ESTABLISHED IN THE DOMESTIC LEGAL SYSTEM OF ROMANIA

2.1. Preliminary

We find general legal provisions guaranteeing the principle of carrying out legal proceedings within a period that can be characterized as reasonable, first of all, in the Constitution of Romania, as republished. Thus, according to art. 21, paragraph (3), the parties shall be entitled to a solution of their cases within a reasonable term.

This regulation is also found in art. 91, paragraph (1) of Law no. 303/2004 regarding the status of judges and prosecutors, republished. Thus, the judges and prosecutors are forced to complete the works within the agreed deadlines and to solve the cases within a reasonable period.... Also, according to the provisions of art. 99, letter e) of the same law, the repeated and culpable non-compliance with the legal provisions regarding the settlement of cases with celerity shall constitute disciplinary misconduct of the magistrates.

In the same respect, we mention the provisions of art. 10 of Law no. 304/2004 regarding judicial organization, republished. Also, according to art. 64, paragraph (4), letter c), the works assigned to a prosecutor can be passed on to another prosecutor if it is found that the former left the case inactive unjustifiably for more than 30 days.

In carrying out the criminal trial in Romania, there is a series of legal instruments which are used in order to comply with the reasonable period for solving a criminal case, for achieving the goal provided in art. 1 of the Criminal Procedure Code, namely "finding **in due time** and entirely

⁸¹ 730 Ill. Comp. Stat. 5/3-8-10 (2006).

⁸² *Wooddell*, 847 N.E.2d at 120.

⁸³ 219 Ill. 2d 166, 847 N.E.2d 117 (2006).

⁸⁴ *Wooddell*, 847 N.E.2d at 121.

⁸⁵ *Id.* at 123-24.

the facts that represent crimes, so that anyone who committed a crime is punished according to its guilt and no one innocent is made criminally liable”.

Consequently, we will succinctly review the regulations existing in the Romanian Criminal Procedure Code, which mostly represent attempts to confer more substance to the principle of celerity of the criminal trial.

2.2. New criminal procedure provisions constituting arguments in favor of the celerity of criminal trial

Criminal prosecution immunity. First of all, we should refer to the amendments of recent years, according to which a series of rules affecting the formality of criminal trial were eliminated, by means of the procedure derogatory of common law, especially regarding the beginning of criminal proceedings. We specify that these legislative amendments were determined, among other things, by the Recommendation no. XII contained in the Report of the Council of Europe’s Group of States against Corruption (GRECO), adopted in the Plenary Meeting of 28.06.-02.07.2004, recommending Romania to amend its national legislation as to restrict the categories of persons enjoying immunity from investigation. Thus, the immunity of attorneys, notaries public and bailiffs has been eliminated and the implementation of an undifferentiated treatment has been pursued.

In this respect, according to art. 37¹ of Law no. 51/1995 regarding the organization and the practice of the profession of attorney, the criminal proceedings and prosecution of an attorney for criminal actions committed in exercising the profession or in relation thereto shall be made only with the consent of the general prosecutor of the prosecutor’s office attached to the court of appeal in whose jurisdiction the actions were committed. At present, these provisions are abrogated pursuant to art. I item 1 of the Government Emergency Ordinance no. 190/21.11.2005⁸⁶.

A similar text was found in art. 31 of Law no. 36/12.05.1995 regarding notaries public and the notary activity⁸⁷, according to which notaries public could not be investigated, searched, detained, arrested or brought criminal charges against... without the approval of the Minister of Justice, for actions committed in relation to the exercise of professional activities. Nevertheless, this provision was abrogated by art. I, item 1 of the Government Emergency Ordinance no. 25/31.03.2005⁸⁸.

Also, according to art. 36 of Law no. 188/1.11.2000 regarding bailiffs⁸⁹, they could not be investigated, searched, detained, arrested or brought criminal charges against without the approval of the Minister of Justice, for actions committed in relation to the exercise of their professional activity, except for flagrant crimes. The text under discussion was abrogated by art. II item 8 of the Government Emergency Ordinance no. 190/21.11.2005.

Also, according to art. 91, paragraph (2) of Law no. 92/1992 regarding the organization of the judiciary, magistrates could not be investigated, detained, arrested, searched or prosecuted without the approval of the Minister of Justice. This legal text, currently ineffective, was interpreted in the national case law as this set of 5 procedural acts required the approval of the Ministry of Justice. Nevertheless, the main effect of this procedure was the unjustified extension of

---

⁸⁶ The Government Emergency Ordinance no. 190/21.11.2005 was published in the Official Journal of Romania no. 1179/28.12.2005.

⁸⁷ Law no. 36/12.05.1995 regarding notaries public and the notary activity was published in the Official Journal of Romania no. 92/16.05.1995.

⁸⁸ The Government Emergency Ordinance no. 25/31.03.2005 was published in the Official Journal of Romania no. 278/4.04.2005.

⁸⁹ Law no. 188/1.11.2000 regarding bailiffs was published in the Official Journal of Romania no. 559/10.11.2000.

the period of time required for solving the given case. At present, according to art. 100, paragraph (2) of Law no. 304/2004 regarding judicial organization, as republished, judges, prosecutors and assistant magistrates can be searched, detained or detained on suspicion only with the consent of the Superior Council of Magistracy sections. Under these circumstances, we notice that the most important procedural acts required for sending a criminal case before court (beginning the criminal proceedings, respectively prosecution by indictment) are no longer subject to the requirement regarding the existence of a prior consent.

Procedure of not starting criminal proceedings and of ending criminal proceedings.

By means of Law no. 281/2003, a new impediment was introduced in art. 10 in relation to starting or carrying out criminal proceedings, namely *the causes for non-punishment*. Nevertheless, the required amendments were not operated in relation to the procedure of ending criminal proceedings as well and, in fact, the prosecutor was not able to order this solution in case he/she found the existence of a cause for non-punishment among those explicitly provided by law. This way, for instance, the self informer about an act of bribery should have been prosecuted since only the judge could have accompanied his/her self-incrimination by legal effects dice. By means of the amendments brought to Law no. 356/2006, this inadvertence was corrected, thus also contributing to the reduction of the criminal proceedings duration.

Procedure of recusal. Thus, according to art. 52, paragraph (6) of the Criminal Procedure Code, the ruling admitting or dismissing the abstention, as well as that admitting the recusal, *are not subject to any remedy*. By Law no. 281/2003, art. 52, paragraph (7) of the Criminal Procedure Code was introduced, according to which “The ruling dismissing the recusal may be challenged only by appeal, within 48 hours after its delivery and the case shall be submitted immediately to the court of appeal. The appeal is judged within 48 hours after reception of the case, in the court chamber with participation of the parties”. Subsequently, by means of the Government Emergency Ordinance no. 55/2004, art. 52, paragraph 7 was abrogated, with the intention to eliminate without delay the possibility of an abusive exercise of procedural rights, encroaching upon the carrying out of the criminal trial under normal conditions. This way, by trying to eliminate potential abuses, the lawmaker infringed other principles of the criminal trial, such as, for instance, finding the truth.

In this respect, by a logical interpretation of the provisions of art. 52, paragraph 6, following the *per a contrario* reasoning, it results that the ruling dismissing the recusal is subject to remedy. Taking into consideration the importance that the lawmaker gives to the institution of incompatibility, as well as to the institutions of abstention and recusal, an importance emphasized by the frequent and consistent legislative amendments, as well as taking into consideration the consequences that may arise from the settlement of cases by judges or prosecutors in situations of incompatibility, we consider that the ruling dismissing the application for recusal can be challenged by an appeal that has to be judged separately and immediately. In case an appeal is filed against the ruling dismissing the recusal and it is judged together with the merits of the case, the consequences would be only formal and would seriously encroach over the act of justice.

Taking into account the above, we consider that, *de lege ferenda*, the explicit regulation of the appeal against rulings dismissing the application for recusal is required.

New obligations established for the defendant or the accused in the criminal trial. For ensuring a more effective contact with the defendant or the accused, according to art. 70, paragraph (4) of the Criminal Procedure Code⁹⁰, „the accused or the defendant is also informed about the obligation to notify in writing, within 3 days, any change of address during the criminal trial”. This way, the creation of a legal framework providing additional guarantees that the most important subject of the criminal case can be heard or summoned to participate in different

⁹⁰ Paragraph (4) of art. 70 was introduced by art. I, item 38 of Law no. 356/2006.

criminal proceeding acts is attempted, since its presence represents a premise both for finding the truth and for guaranteeing the exercise of the right to defense. The rule under discussion was reinforced by the provisions of art. 198, paragraph (4), letter i) of the Criminal Procedure Code, according to which non-compliance by the accused or the defendant with the obligation to notify the legal bodies in writing, within 3 days, about any change of address during the criminal trial represents a judicial default and is punished with a fine from lei 500 to lei 5,000.

The same goal is pursued by the introduction in the law of actions required to be taken or which may be taken in relation to the accused or defendant detained on suspicion whose temporary release was ordered. Thus, the temporary release mandatorily involves taking the following actions, according to art. 160² paragraph (3): 1) not to go beyond the territorial limit established unless under the conditions set by the court; 2) to go to the criminal proceeding body or, as the case may be, to the court, any time requested; 3) to go to the police body assigned by the court with the supervision, according to the supervision schedule drafted by the police body or any time requested; 4) not to change the address without notifying the court that took the action; 5) not to own, use and carry any category of weapons.

The actions that can be ordered in relation to the accused or defendant are, according to art. 160², paragraph 3¹ of the Criminal Procedure Code, the following: 1) to carry permanently an electronic supervision system; 2) not to go to certain sports or cultural events or to any other established places; 3) not to go near the person injured, its family members, the person with whom he/she committed the crime, witnesses, experts or any other persons established by the court and not to communicate with the same, directly or indirectly; 4) to drive no vehicle or certain established vehicles; 5) not to enter the house of the person injured; 6) not to carry out the profession, job or the activity during which he/she committed the crime.

This entire set of actions that can be ordered or are mandatorily ordered, in the attempt to facilitate the carrying out of the criminal trial, are doubled by the provisions of art. 160², paragraph (3²) of the Criminal Procedure Code, according to which, the accused or defendant is informed that, in case of infringement in bad faith of the obligations falling to the same, the action of detention on suspicion shall be taken against them.

Procedure of complaint in court against the acts of not proceeding with prosecution.

Being a novelty in the Romanian criminal procedure, the institution of complaint against the acts of not proceeding with prosecution was introduced by Law no. 281/2003. This way, in the exercise of the right to access to court, the persons unsatisfied with the prosecutor's decision not to proceed with prosecution may challenge the order in court, according to the provisions of art. 278¹ of the Criminal Procedure Code. In regulating this institution, the lawmaker took into consideration, in addition to the free access to court, the effectiveness of the criminal trial as well since the solutions listed in art. 278¹ of the Criminal Procedure Code also include some instruments whose goal is precisely the celerity of settlement of the given criminal case. Thus, in compliance with the provisions of art. 278¹, paragraph (8), letter c) of the Criminal Procedure Code, the judge, admitting the complaint by decision, annuls the resolution or decree challenged and, when the evidence existing in the file is sufficient, keeps the case for judgment, in a legally established panel.

According to these provisions, the given case can be solved directly by the court of law without the prosecutor deciding on proceeding with prosecution by indictment.

2.3. New criminal procedure provisions representing limitations of the effectiveness

Procedure of preliminary complaint. In the field we are reviewing, that of the effectiveness of criminal trial, we mention the amendments that have made in the matter of preliminary complaint. Thus, according to art. 197, paragraph (2), letter a) of the Criminal Procedure Code, prior to the adoption of Law no. 356/2006, for a series of crimes, the preliminary complaint used to be addressed directly to the court of law. Under these circumstances, a temporal reduction of the criminal trial is noticed, due to the absence of the preliminary phase of criminal proceeding. In this respect, most specialized works state that the institution of direct criminal action represents the most eloquent exemplification of the criminal trial carried out in an atypical manner.

The adoption of Law no. 356/2006, *de lege lata*, regulated the filing of the preliminary complaint, irrespective of the crime committed, to the criminal prosecution bodies, the current procedure leading to the finding that criminal trials having such crimes as subject matter will have a longer settlement period.

Attempting to adopt a neutral position in the conflict between the principles of criminal trial, nevertheless we notice that, this way, the lawmaker established several guarantees for a fair settlement of the case, by complying with finding the truth. Thus, even if such cases are characterized by simplicity, the activity that the criminal prosecution bodies carry out may result in the fair settlement of the legal dispute.

Conclusions

Although the right to a speedy trial is protected by both constitutional and statutory provisions in the United States, the means to achieve this procedural guarantee vary depending upon the specific values to be safeguarded. Under the U.S. Constitution, a multi-factor approach is employed; however, a defendant is generally required to demonstrate prejudice in order to gain relief. On the other hand, statutory schemes typically employ a combination of fixed-time periods and forfeiture provisions, without the requirement of establishing prejudice.

As a matter of practice, this means that only the most egregious cases of delay will satisfy the constitutional standard, while most violations will fall under the ambit of statutory provisions. The latter, although somewhat complex and cumbersome in terms of calculating the pertinent time periods, generally provides a bright-line rule that aids in more effectively remedying transgressions of the right to a speedy trial.

As regards the reasonable period for carrying out criminal trials in Romania, we remind the fact that the European Court of Human Rights has numerous applications pending against Romania, which request finding the infringement of the right to a fair trial, from the perspective of the unreasonable duration of criminal legal proceedings. Nevertheless, we should note that the relevant regulations have been significantly improved, sometimes to the detriment of other criminal trial principles, such as, for instance, the principle of separation of judicial powers. Thus, this example includes the legal possibility provided to the judge to order the keeping of the case for judgment without having been notified by the prosecutor's indictment.

PRINCIPIUL OPERATIVITĂȚII ÎN PROCESUL PENAL DIN STATELE UNITE ALE AMERICII ȘI ROMÂNIA. STUDIU COMPARATIV.

Steven BECKER*
Enikö DAMASCHIN**

Abstract

Prezentul studiu abordează una dintre cele mai importante reguli fundamentale ale procesului penal, atât în Statele Unite ale Americii, cât și în România, fiind vorba despre dreptul celui acuzat de săvârșirea unei infracțiuni la un proces desfășurat într-un termen rezonabil. Cu referire la sistemul de drept al Statelor Unite ale Americii, autorul a abordat problematica din perspectiva Constituției Statelor Unite, respectiv prin analiza sistemului legislativ al Statului Illinois. Un rol important în aceasta analiză l-a avut prezentarea cazuisticii în domeniu. În ceea ce privește sistemul procesual din România sunt evidente eforturile de modificare a legislației în vederea asigurării unei perioade rezonabile pentru desfășurarea anchetei penale, chiar dacă uneori, în acest fel, se restricționează aplicabilitatea unor alte principii fundamentale, cum ar fi, de exemplu, principiul aflării adevărului. De asemenea, sunt evidente, după parcurgerea studiului de față, diferențele existente între cele două sisteme procesuale penale.

Cuvinte cheie: *principiul operativității, procesul penal în Statele Unite ale Americii, procesul penal în România, drept comparat*

Introducere

Celeritatea procesului penal în înțeles larg, presupune atât rezolvarea rapidă a cauzelor penale, cât și simplificarea activității procesuale penale, când este cazul. De asemenea, celeritatea impune desfășurarea unor activități de către organul de urmărire penală care dispune de cele mai eficiente posibilități de administrare a probelor. Fără îndoială că operativitatea urmăririi penale (trăsătură, de altfel, comună întregului procesului penal), deși nu este consacrată expres ca regulă de bază, se impune ca atare, fiind prefigurată de numeroase reglementări cuprinse în economia dispozițiilor Codului de procedură penală.

În strânsă conexitate cu principiul celerității procesului penal se află conceptul de termen rezonabil de derulare a procesului penal. În acest sens, prin derularea îndelungată a unei cauze penale se încalcă dreptul justițiabilului la un termen rezonabil, componentă a procesului echitabil. Problematica în discuție nu caracterizează în mod particular spațiul judiciar național, reprezentând o reală problemă a mării majorități a sistemelor procesuale naționale, aspect care se desprinde elocvent din desfășurarea a numeroase programe cu caracter național și internațional consacrate studierii cauzalității nerespectării unei durate rezonabile a procesului penal¹.

---

* Assistant Appellate Defender, Adjunct Professor of Law, College of Law, De Paul University, Chicago, Illinois, USA, Chief Editor of International Review of Penal Law (e-mail: StevenMRB@aol.com).

** Legal adviser, Ministry of Administration and Interior, Romania (e-mail: eniko.damaschin@gmail.com).

¹ J. Turot, *Le délai d'appel reconnu à l'État méconnaît-il l'égalité des armes?*, în *La Semaine Juridique-Edition générale*, nr. 48/26.11.2008, conform Bazei de date LexisNexis; F. Edel, *La durée des procédures civiles et pénales dans la jurisprudence de la Cour européenne des Droits de l'Homme*, 2e édition, Consiliul European, Strasbourg, 2007, 101 p.; Y. Struillou, *La condamnation de l'Etat pour délai excessif de jugement*, în *Revue française de droit administrative*, nr. 2/2006, pp. 299-304; S. Wolf, *Trial within a reasonable time: the recent reforms of the Italian justice system in response to conflict with Article 6(1) of the ECHR*, în *European Public Law*, vol. 9, nr. 2/2003, pp. 189-209.

În prezentul studiu, ne propunem o succintă analiză a reglementărilor în domeniul operativității procesului penal, atât în sistemul procesual al Statelor Unite ale Americii, cât și în sistemul legislativ din România.

I. STANDARDE STABILITE ÎN SISTEMUL DE DREPT DIN STATELE UNITE ALE AMERICII

1.1. Preliminarii

Această secțiune prezintă o trecere în revistă a dreptului acuzatului la un proces desfășurat în condiții de celeritate în Statele Unite ale Americii. O prezentare comparativă a abordărilor din acest domeniu din sistemul de drept *common law* al Statelor Unite este relevantă întrucât subliniază diferențele referitoare la modul în care acest drept este garantat în sistemul de drept românesc. Sunt subliniate garanțiile procedurale conferite pentru desfășurarea unui proces cu respectarea principiului celerității atât din punct de vedere constituțional cât și al normelor procesuale existente la nivel de stat. De asemenea, sunt prezentate natura drepturilor constituționale în contextul unei constituții federale, iar ulterior garanțiile statutare conform legislației din statul Illinois, reprezentative pentru abordarea generală a acestei probleme în majoritatea statelor².

1.2. Dispoziții constituționale cu privire la principiul celerității în SUA

Al VI-lea Amendament al Constituției SUA statuează că „în toate procesele penale, inculpatul are dreptul la un proces desfășurat în termen rezonabil și public..”³. Constituția statului Illinois garantează acest drept: „în procesele penale, inculpatul va avea dreptul la (...) un proces public și desfășurat în termen rezonabil (...)”⁴. În cazul *Barker versus Wingo*⁵, Curtea Supremă a Statelor Unite a oferit o prezentare comprehensivă a dreptului constituțional la un proces desfășurat cu respectarea principiului celerității. Curtea a decis că „dreptul la un proces desfășurat în termen rezonabil este un drept fundamental, similar tuturor drepturilor garantate prin al VI – lea Amendament”⁶; Curtea a precizat totodată că garanțiile procedurale pentru un proces desfășurat în termen rezonabil sunt „generic diferite” față de cele ale oricărui alt drept garantat prin Constituția SUA atât din cauza faptului că există anumite interese ale societății pentru procese scurte care sunt diferite de problemele/grijile celui acuzat de săvârșirea unei infracțiuni, cât și din cauza faptului că derogarea de la dreptul la un proces desfășurat în termen rezonabil ar putea, în anumite circumstanțe, să fie în avantajul inculpatului⁷.

² Autorul este avocat apelant în Illinois și a pledat cu succes în fața Curții Supreme din Illinois, în primul caz din istoria acestui stat, în care se definește termenul „reținere” în scopul clarificării Illinois Speedy Trial Act. Cauza Statul versus Campa, 217111. 2d (Illinois Repotrs 2 d) 243, 840 N. E. 2 d (north Eastern Reporter 2 d) 1157 (2005), va fi detaliată în cele ce urmează în cadrul secțiunii referitoare la normele statutare privind principiul celerității. Autorul a preluat aceasta cauză de la avocatul Kimberly A. Jansen, care a fost primul avocat în acest dosar în fața instanței de apel. Dna Jansen este la momentul actual consilier senior la Hinshaw&Culbertston, LLP, Chicago, Illinois.

³ Constituția SUA, Al VI-lea Amendament.

⁴ Constituția Illinois, art. I, § 8

⁵ 407 U.S. (United States Reports) 514 (1972)

⁶ *Barker*, 407 U.S. la 516 n. 2

⁷ *Id.*, 519 - 21

În ceea ce privește interesele inițial menționate, Curtea a statuat că, din perspectiva societății, acolo unde instanțele eșuează în a pronunța soluții rapide în cazurile penale, agenda instanțelor se aglomerează, închisorile devin suprapopulate, asigurând inculpaților posibilitatea de a obține „oferte” mai bune (mai ales în ipotezele în care aceștia pledează ca fiind vinovați). Mai mult decât atât, când inculpații sunt eliberați pe cauțiune pentru perioade mai mari, cresc riscurile ca ei să comită și alte infracțiuni. Pe de altă parte, când un inculpat nu poate să iasă pe cauțiune, el va fi reținut perioade lungi în închisori locale, care în majoritatea cazurilor sunt menținute într-o stare deplorabilă, expunând acuzatul la violențe, violuri și alte riscuri la adresa sănătății sale fizice și psihice. Totodată, perioadele lungi de arest preventiv scad posibilitățile de reintegrare și cresc costurile publice.

Ținând cont de beneficiile care ar putea profita celui acuzat în situațiile în care procesul se desfășoară într-un termen nerezonabil, Curtea a subliniat faptul că martorii acuzării nu mai sunt disponibili odată cu trecerea timpului, fie din cauza dispariției efective fizice (deces), fie din alte considerente (spre exemplu, în memoria acestora se estompează amintirea infracțiunii), iar cazurile sunt iremediabil afectate. De fapt, în această ipoteză, a beneficiilor procesuale ce pot surveni în favoarea acuzatului, apărarea chiar poate încerca târăgânarea începutului procesului. Totuși o prelungire nu poate fi producătoare de prejudicii *per se*.

Pe scurt, întrucât dreptul la un proces desfășurat în termen rezonabil reprezintă „un concept mai vag decât celelalte drepturi procedurale”, Curtea a respins abordarea referitoare la faptul că inculpatul trebuie trimis în fața instanței de judecată într-un termen prestabilit cât și regula „cererii” conform căreia dacă un inculpat nu invocă dreptul său la un proces rapid printr-o cerere formală, acesta nu mai poate beneficia de acest drept. „Astfel, respingem ambele abordări inflexibile – termenul fix pentru că excede cadrului constituțional, iar regula invocării dreptului prin cerere întrucât nu este nuanțată raportat la un drept considerat fundamental”.

În schimb Curtea a oferit o analiză multifactorială pentru clarificarea acestei probleme, pentru care a stabilit următorii factori: 1.) durata amânării 2.) motivele amânării, 3.) invocarea de către inculpat a dreptului său, 4.) prejudiciul rezultat. În ceea ce privește durata amânării, Curtea a identificat aceasta ca fiind, în esență, un „factor declanșator”. Astfel, „cât timp există o amânare prezumată a produce prejudicii, nu este necesară identificarea, cercetarea celorlalți factori”. Jurisprudența subsecventă a statuat că orice întârziere mai mare de un an este prezumată a fi cauzatoare de prejudicii⁸.

În ceea ce privește cel de al doilea factor, motivele Statului pentru amânări/întârzieri, Curtea a statuat că „(..) încercările deliberate de a amâna începutul judecării în scopul împiedicării apărării ar trebui reținute în mod agravat în sarcina Statului” cu atât mai mult cu cât Statul are responsabilitatea trimiterii inculpatului în fața instanței de judecată⁹. Al treilea factor este condiționat de invocarea dreptului său de către acuzat.

Al patrulea factor de analizat din perspectivă constituțională este cel al prejudiciului cauzat inculpatului. În cazul *Baker v. Wingo*, Curtea a identificat trei interese specifice care trebuie protejate prin garanțiile procesuale conferite prin dreptul la un proces desfășurat în termen rezonabil: 1. „prevenirea arestului preventiv opresiv”; 2. „minimizarea anxietății și grijiilor inculpatului” și 3. „limitarea posibilității ca apărarea să fie afectată în sens negativ”. Ultimul factor, conform Curții este cel mai important „din cauza inabilității inculpatului de a-și pregăti cazul în mod adecvat, denaturând echitatea întregului sistem”.

Un asemenea prejudiciu se poate produce, de exemplu, prin decesul sau dispariția martorilor, estomparea memoriei martorilor disponibili, precum și imposibilitatea inculpatului

⁸ *Statul v. Silver*, 376 Ill. App. 3d (Illinois Appellate Court Reports 3d) 780, 877 N.E.2d 96, 100 (2d Dist. 2007).

⁹ *Barker*, 407 U.S. at 531.

arestat preventiv să asiste la pregătirea apărării sale. Mai mult decât atât, chiar dacă inculpatul nu este arestat preventiv, el este oricum dezavantajat prin restrângerea libertății sale și prin faptul că trăiește într-un mediu dominat de anxietate, suspiciuni și, adesea, ostilitate.

În concluzie, Curtea a decis că fiecare caz trebuie evaluat pe principii ad hoc și că nici unul din factori nu trebuie privit „ca o condiție suficientă sau necesară pentru stabilirea unei derogări de la dreptul la un proces desfășurat într-un termen rezonabil/scurt”. Remediul procesual pentru încălcarea dreptului constituțional la un proces desfășurat într-un termen rezonabil, este respingerea acuzațiilor, respectiv retragerea tuturor acuzațiilor.

Următoarele două cazuri soluționate de către instanțele din Illinois ilustrează rezultatele diferite obținute în urma aplicării analizei celor patru factori, stabilită în cazul *Baker*, pentru presupuse încălcări ale dreptului constituțional la un proces desfășurat într-un termen rezonabil. De ex., în cazul *Statul versus Silver*, instanța a decis că inculpatul a demonstrat încălcarea dreptului său constituțional la un proces desfășurat într-un termen rezonabil, conform Constituțiilor SUA și Illinois. În acest caz, întârzierea trimiterii lui Silver în fața instanței de judecată a durat 3 ani; astfel, întârzierea a fost prezumată ca fiind producătoare de prejudicii *per se*. Una dintre marile dispute ale acestui caz a avut ca obiect identificarea faptului dacă acuzatul a fost responsabil pentru amânarea începutului procesului întrucât acesta s-a mutat în statul California anterior punerii lui sub acuzare pentru posesie de materiale pornografice infantile.

Curtea sesizată a reținut că întârzierea nu ar putea fi imputată inculpatului, care a trăit în California având o viață publică, fără să se ascundă, iar poliția cunoștea adresa lui din California. În consecință, instanța a reținut că acest factor trebuie imputat autorităților. În ceea ce privește susținerile lui Silver referitoare la dreptul lui la un proces desfășurat cu respectarea principiului celerității, statul a susținut că această întârziere trebuie imputată inculpatului întrucât acesta nu a solicitat trimiterea lui în fața instanței niciodată în perioada cât a stat în California. Totuși, instanța de control judiciar a reținut soluția contrară, statuând că „*Silver nu a știut de existența acuzațiilor și că s-a predat și a invocat dreptul său la un proces scurt de îndată ce a aflat de existența acuzațiilor*”. În sfârșit, din cauza duratei excesive și nejustificate a acestui caz, Curtea a reținut că inculpatului nu i s-a cerut să dovedească „existența unui prejudiciu cert.” Astfel, instanța de control judiciar a hotărât că dreptul constituțional al inculpatului la un proces desfășurat într-un termen rezonabil a fost încălcat.

Spre deosebire de cazul *Silver*, în cazul *Statul versus Kaczmarek*, Curtea Supremă din Illinois a reținut că dreptul constituțional al persoanei acuzate la un proces desfășurat într-un termen rezonabil nu a fost încălcat. În *Kaczmarek*, întârzierea trimiterii acuzatului în fața instanței de judecată pentru un nou proces, după ce s-a obținut o hotărâre de rejudecare, a fost mai mare de trei ani, fapt care a dus la aplicarea analizei factorilor Baker. În analiza motivelor întârzierii, Curtea a reținut că, cu excepția unui interval de circa trei luni, avocatul acuzatului a fost responsabil pentru majoritatea amânărilor, amânări pe care acestea le-a atribuit inculpatului însuși. În plus, deși inculpatul a invocat, personal, dreptul său la un proces desfășurat într-un termen rezonabil, în repetate rânduri, nu și-a concediat niciodată avocații care nu erau pregătiți pentru proces și nici nu a optat să se reprezinte singur. În sfârșit, inculpatul nu a putut demonstra existența unui prejudiciu cauzat de perioada mare de timp scursă până la trimiterea lui în fața instanței de judecată.

1.3. Dreptul statutar la un proces desfășurat cu respectarea principiului celerității, conform legislației din Illinois

În primul rând trebuie să subliniem faptul că deși reglementează aceleași probleme, dreptul constituțional respectiv statutar (legislația în materie penală a statului Illinois) la un proces

desfășurat într-un termen rezonabil nu se completează, nu coexistă¹⁰. De exemplu, un inculpat care susține că i-a fost încălcat dreptul său constituțional la un proces desfășurat într-un termen rezonabil, și ca urmare trebuie retrase acuzațiile formulate împotriva sa, este ținut să demonstreze îndeplinirea factorilor Baker, inclusiv dovedirea prejudiciului cauzat prin întârziere. Pe de altă parte, conform reglementărilor statutare, inculpatul trebuie doar să probeze că nu a fost trimis în fața instanței de judecată în termenul prevăzut de statut și că întârzierea nu îi poate fi imputată nici lui și nici avocatului lui. Astfel, invocarea unei încălcări ale acestui drept conform normelor statutare, de regulă, are mai mari șanse de reușită. În acest sens, reglementările statutare operează „pentru a preveni apariția problemelor constituționale ridicate ca excepții în cazurile cu amânări prelungite”¹¹.

Conform normelor statutare, este în sarcina statului să dispună trimiterea celui acuzat de săvârșirea unei infracțiuni în fața instanței de judecată într-un termen stabilit prin lege¹². Totuși, este în sarcina inculpatului să dovedească faptului că întârzierea nu îi poate fi imputată lui sau avocatului lui. Mai mult decât atât, orice întârziere pricinuită de inculpat „va duce la suspendarea pentru perioada întârzierii a termenului în care o persoană trebuie trimisă în fața instanței”¹³. Atunci când statul nu trimite inculpatul în fața instanței de judecată în termenul prevăzut în normele statutare, acesta va fi „eliberat din arest sau nu va mai fi ținut de obligațiile asumate ca urmare a liberării pe cauțiune”.

În Illinois, sunt trei reglementări statutare distincte referitoare la dreptul la un proces desfășurat într-un termen rezonabil, după cum urmează:

A. prima normă este reprezentată de dispozițiile Secțiunii 103 – 5 (a) din Codul de procedură penală al Statului Illinois, conform cărora inculpatul reținut trebuie trimis în fața instanței în termen de 120 de zile;

B. a doua normă este cea conținută în Secțiunea 103 – 5 (b) din Codul de procedură penală al Statului Illinois care prevede că inculpatul care nu este reținut trebuie trimis în judecată în termen de 160 de zile;

C. a treia reglementare statutară se regăsește la Secțiunea 3 – 8 – 10 din Codurile Unificate de Corecție¹⁴ care reglementează invocarea dreptului la un proces desfășurat într-un termen rezonabil conform Intrastate Detainers Act. În cele ce urmează vom analiza fiecare reglementare în parte.

A. Inculpații reținuți

Secțiunea 103 – 5 (a) din Speedy Trial Act prevede următoarele: „Fiecare persoană reținută în acest Stat pentru o presupusă infracțiune va fi judecată de o instanță competentă în termen de 120 de zile de la data la care acesta a fost reținut cu excepția cazurilor în care întârzierea este cauzată de către inculpat, de către o solicitare în vederea examinării capacității procesuale, de o hotărâre care are ca obiect stabilirea capacității procesuale a inculpatului, de o repunere a cauzei pe rol după soluționarea unei cereri referitoare la constatarea iresponsabilității inculpatului, ori de către un apel interlocutoriu.”¹⁵.

În situația în care inculpatul este reținut nu mai este necesar ca acesta să solicite expres desfășurarea procesului într-un termen scurt; în același timp însă, „termenul de 120 de zile începe

¹⁰ People v. Campa, 217 Ill. 2d 243, 840 N.E.2d 1157, 1162 (2005).

¹¹ People v. Stuckey, 34 Ill. 2d 521, 216 N.E.2d 785, 786 (1966).

¹² People v. Peco, 345 Ill. App. 3d 724, 803 N.E.2d 561, 567 (2d Dist. 2004).

¹³ 725 Ill. Comp. Stat. (Illinois Compiled Statutes) 5/103-5(f) (2006).

¹⁴ 730 Ill. Comp. Stat. 5/3-8-10 (2006).

¹⁵ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(a) (2006).

să curgă, de drept, de la momentul reținerii inculpatului”¹⁶. Totuși, „*orice întârziere va fi luată în considerare doar dacă acesta a invocat, în scris sau verbal, oficial, dreptul său la un proces în acest termen, de 120 de zile*”¹⁷. Mai mult decât atât, „*termenul de 120 de zile trebuie să curgă continuu*”. În calcularea termenului prevăzut pentru respectarea celerității procesului, nu se pot cumula perioade diferite de reținere; de asemenea, „*dacă inculpatul este reținut a doua oară/ sau ulterior pentru aceeași infracțiune, va curge un nou termen*”.

Problema înțelesului termenului „reținere” din secțiunea 103 – 5 (a) din Codul de procedură penală al Statului Illinois a fost clarificată de către Curtea Supremă a statului Illinois în cazul *Statul vs. Campa*¹⁸. În acest caz, inculpatul a fost acuzat de săvârșirea mai multor infracțiuni în urma producerii unui accident auto, fiind reținut¹⁹. Deși a fost stabilită o cauțiune de către instanța de judecată, inculpatul nu a avut posibilitatea să depună suma stabilită cu titlu de cauțiune. Până la urmă, acuzatul a fost inclus în programul Day Reporting Program, care presupunea ca participanții să ia parte la programul zilnic, pentru un interval cuprins între minim 3 și maxim 9 ore pe zi. Totodată, participanții erau subiecți ai unor testări antidrog obligatorii. Orice participant care nu respecta regulile era (re)încarcerat.

Problema în cauza *Campa* a fost cea a stabilirii faptului dacă timpul pe care inculpatul l-a petrecut în centru putea fi considerat ca fiind petrecut în stare de „reținere” în scopul calculării termenului pentru un proces desfășurat într-un termen rezonabil. Statul a susținut că nu se poate realiza o asemenea asimilare și a argumentat că o persoană poate fi considerată ca fiind reținută doar când aceasta trebuie să stea în arest sau închisoare. Totuși, Curtea Supremă a Statului Illinois, a considerat ca termenul „reținut” („luat în custodie”) reprezintă un concept elastic care include și restrângerea libertăților unei persoane pe lângă reținerea fizică.: „Considerăm că voința legiuitorului a fost în sensul includerii în noțiunea de „reținut” și a formelor mai puțin severe ale privării de libertate. Legiuitorul a dorit ca noțiunea de „reținut” să evolueze odată cu schimbarea programelor din instituțiile noastre corecționale”. În consecință, întrucât inculpatul a fost reținut mai mult de 120 de zile până la începerea procesului, s-a pronunțat achitarea acestuia.

În cazul *Statul versus Peco*²⁰, instanța a interpretat sintagma „*solicitare verbală*” în vederea desfășurării procesului în termenul de 120 de zile. Astfel, este prevăzut faptul că „*întârzierea judecării va fi considerată agreeată de către inculpat, cu excepția situației în care acesta se opune întârzierii, solicitând în scris sau verbal, oficial, trimiterea sa în fața instanței de judecată*”²¹. În această privință, instanța a reținut că nu sunt cerute „cuvinte magice”, dar „*trebuie să existe o declarație clară în sensul solicitării unui proces scurt, înregistrată, iar solicitarea nu poate avea un caracter ambiguu*”²². În acest context, avocatul apărării a solicitat ca această problemă să fie tranșată în instanță. Instanța de control judiciar a reținut că simpla afirmație că inculpatul este pregătit pentru proces nu este suficientă pentru a fi luată în considerare ca o solicitare pentru desfășurarea unui proces în termen rezonabil, întrucât aceasta nu este o declarație prin care să fie invocat oficial dreptul la un proces scurt.

De asemenea, în cazul *Statul versus Exon*²³, instanța a ridicat problema dacă statul a dat dovadă de diligența necesară astfel încât să poată justifica continuarea procesului după expirarea termenului statutar. În Secțiunea 103 – 5 (c) din Codul de procedură penală al Statului Illinois este

¹⁶ *People v. Campa*, 217 Ill. 2d 243, 840 N.E.2d 1157, 1163 (2005).

¹⁷ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(a) (2006).

¹⁸ 217 Ill. 2d 243, 840 N.E.2d 1157 (2005).

¹⁹ *Campa*, 840 N.E.2d at 1160.

²⁰ 345 Ill. App. 3d 724, 803 N.E.2d 561 (2d Dist. 2004).

²¹ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(a) (2006).

²² *Peco*, 803 N.E.2d 569.

²³ 384 Ill. App. 3d 794, 896 N.E.2d 844 (1st Dist. 2008).

reglementat faptul că „dacă instanța stabilește că statul a dat dovadă, fără succes, de diligență adecvată pentru obținerea probelor necesare în cauză și că sunt suficiente motive ca să se considere că aceste probe pot fi obținute ulterior, instanța va putea aproba continuarea activității procesuale, la solicitarea Statului, dar nu mai mult de 60 de zile”²⁴. În dosarul *Exon*, Statul a așteptat până în a 119 a zi din termenul de 120 de zile pentru a încerca să contacteze chimistul, martor principal într-un caz de deținere de droguri²⁵. Instanța de control judiciar a reținut că, în aceste circumstanțe, statul nu a depus diligența necesară soluționării cazului²⁶. În consecință, instanța de control judiciar a hotărât că instanța de fond a comis un abuz în acordarea statului dreptul de a continua procesul și a hotărât achitarea inculpatului.

B. Inculpații liberați pe cauțiune

Conform Secțiunii 103 – 5 (b) din Codul de procedură penală al Statului Illinois „Orice persoană liberată pe cauțiune va fi judecată de către o instanță competentă în termen de 160 de zile de la data solicitării de către inculpat a trimerii lui în fața instanței de judecată, cu excepția cazurilor în care întârzierea este cauzată de către inculpat, de către o solicitare în vederea examinării capacității procesuale, de o hotărâre care are ca obiect stabilirea capacității procesuale a inculpatului, de o repunere a cauzei pe rol după soluționarea unei cereri referitoare la constatarea iresponsabilității inculpatului, ori de către un apel interlocutoriu.”²⁷

Astfel, una dintre diferențele majore între dispozițiile referitoare la cei reținuți față de persoanele puse în stare de libertate pe cauțiune, constă în faptul că, spre deosebire de cazul reținutului care nu trebuie să formuleze o cerere în vederea declanșării termenului de 120 de zile prevăzut pentru respectarea principiului celerității, în ipoteza eliberării pe cauțiune persoana în cauză trebuie să formuleze o cerere în acest sens (în vederea declanșării termenului de 160 de zile)²⁸. În plus, întrucât inculpatul liberat pe cauțiune beneficiază de libertate între momentul reținerii și cel al condamnării, statul a beneficiază de 40 de zile în plus pentru trimiterea inculpatului în fața instanței de judecată²⁹.

Mai mult, conform subsecțiunii b), „neprezentarea inculpatului la oricare din termenele stabilite de organele judiciare, reprezintă o decădere a acestuia din dreptul la un proces scurt (...)”³⁰. Totodată, când o persoană a fost anterior reținută și a solicitat trimiterea în fața instanței de judecată, acesta va trebui trimisă în fața instanței cu respectarea termenului de 160 de zile, indiferent de timpul petrecut la reținut ulterior invocării dreptului la un proces scurt.

C. Intrastate Detainers Act

Secțiunea 3-8-10 din Codul Unificat al Corecțiilor, act normativ cunoscut sub denumirea de *Intrastate Detainers Act*, prevede că: „Dispozițiile prevăzute în *Speedy Trial Act* se aplică de asemenea persoanelor internate în orice instituție sau program al *Illinois Department Corection* care sunt subiecți ai unor acuzații, plângeri nejudicate, în orice stat, iar o asemenea persoană va trebui să includă în cererea sa introdusă, conform lit. b.) o declarație cu privire la internarea sa, durata internării, perioada rămasă, acuzațiile ce i se aduc, statul în care i se aduc acuzațiile (...), iar cererea va fi adresată parchetului din statul în care este acuzat. Procurorul va trebui să

²⁴ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(c) (2006).

²⁵ *Exson*, 896 N.E.2d at 849.

²⁶ *Id.* 849-50.

²⁷ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(b) (2006).

²⁸ A se compara terminologia din secțiunea 103-5(a), “de la data la care a fost reținut,” cu cea de la secțiunea 103-5(b), “de la data la care inculpatul solicită trimiterea în fața instanței”.

²⁹ *People v. Wooddell*, 219 Ill. 2d 166, 847 N.E.2d 117, 122 (2006).

³⁰ 725 Ill. Comp. Stat. 5/103-5(b) (2006).

asigure prezența inculpatului la proces, în districtul lui, cu respectarea habeas corpus (...). În situația în care persoana nu va fi trimisă în judecată în termenul prevăzut, atunci persoana respectivă va fi achitată în privința capetelor de acuzare pentru care a cerut desfășurarea procesului cu respectarea principiului celerității³¹”.

Conform Intrastates Detainers Act, o persoană reținută pentru acuzații penale fără conexitate are dreptul de a fi trimisă în judecată în termen de 160 de zile, similar inculpatului liberat pe cauțiune³². Mai mult, în cauza *Statul versus Wooddell*³³, Curtea Supremă din Illinois a respins argumentul Statului conform căruia solicitarea unui proces scurt introdusă în temeiul Intrastates Detainers Act rămâne valabilă doar pentru perioada reținerii inculpatului³⁴. În schimb, Curtea a reținut că „*inculpatul poate fi subiect al oricărui statut referitor la un proces desfășurat în termen rezonabil aplicabil la momentul formulării cererii*”.

II. STANDARDE STABILITE ÎN SISTEMUL DE DREPT DIN ROMÂNIA

2.1. Preliminarii

Dispoziții legale generale care garantează principiul derulării procedurilor judiciare într-un interval care să poate fi caracterizat ca fiind rezonabil întâlnim, în primul rând în Constituția României, republicată. Astfel, conform art. 21 alin. (3), părțile au dreptul la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

Reglementarea se regăsește și în art. 91 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată. Astfel, judecătorii și procurorii sunt obligați să rezolve lucrările în termenele stabilite și să soluționeze cauzele în termen rezonabil.... De asemenea, conform prevederilor art. 99 lit. e) din același act normativ, constituie abateri disciplinare ale magistraților nerespectarea în mod repetat și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor.

În același sens, amintim prevederile art. 10 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată. De asemenea, conform art. 64 alin. (4) lit. c), lucrările repartizate unui procuror pot fi trecute altui procuror dacă se constată că acesta a lăsat cauza în nelucrare în mod nejustificat mai mult de 30 de zile.

În cadrul desfășurării procesului penal în România, există o serie de instrumente legale prin intermediul cărora se încearcă respectarea termenului rezonabil de soluționare a unei cauze penale, în atingerea scopului prevăzut chiar în art. 1 C.pr.pen., și anume pentru “constatarea **la timp** și în mod complet a faptelor care constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală”.

În acest sens, vom analiza succint reglementări existente în Codul de procedură penală din România, care se constituie în marea lor majoritate în încercări de a conferi mai multă substanță principiului celerității procesului penal.

³¹ 730 Ill. Comp. Stat. 5/3-8-10 (2006).

³² *Wooddell*, 847 N.E.2d at 120.

³³ 219 Ill. 2d 166, 847 N.E.2d 117 (2006).

³⁴ . *Wooddell*, 847 N.E.2d at 121.

2.2. Dispoziții legale procesual penale de noutate care se constituie în argumente în favoarea celerității procesului penal

Imunitățile de urmărire penală. În primul rând este necesar să ne referim la modificările intervenite în ultimii ani, în conformitate cu care au fost eliminate o serie de norme care aduceau atingere oficialității procesului penal, prin procedura derogatorie de la dreptul comun, în special cu privire la declanșarea urmăririi penale. Facem precizarea că aceste modificări legislative au fost determinate, printre altele, și de Recomandarea nr. XII cuprinsă în Raportul grupului de state împotriva corupției al Consiliului Europei (GRECO) adoptat la Plenara din 28.06.-02.07.2004 care recomanda României ca legislația națională să se modifice în sensul restrângerii categoriilor de persoane care se bucură de imunitate de urmărire. Astfel, s-a eliminat imunitatea avocaților, notarilor și executorilor judecătorești și s-a urmărit implementarea unui tratament nediferențiat.

În acest sens, conform art. 37¹ din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, urmărirea penală și trimiterea în judecată a avocatului pentru fapte penale săvârșite în exercitarea profesiei sau în legătură cu aceasta se putea face numai cu aprobarea procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază de competență s-au săvârșit faptele. În prezent, aceste dispoziții sunt abrogate ca urmare a art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 190/21.11.2005³⁵.

Un text similar se regăsea în art. 31 din Legea nr. 36/12.05.1995 a notarilor publici și a activității notariale³⁶, în conformitate cu care notarii publici nu puteau fi cercetați, percheziționați, reținuți, arestați sau trimiși în judecată penală ... fără avizul ministrului justiției, pentru fapte săvârșite în legătură cu exercițiul activităților profesionale. Această dispoziție, însă, a fost abrogată prin art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 25/31.03.2005³⁷.

De asemenea, conform art. 36 din Legea nr. 188/1.11.2000 privind executorii judecătorești³⁸, aceștia nu puteau fi cercetați, percheziționați, reținuți, arestați sau trimiși în judecată penală fără avizul ministrului justiției, pentru faptele săvârșite în legătură cu exercițiul activității lor profesionale, cu excepția infracțiunilor flagrante. Textul în discuție a fost abrogat prin art. II pct. 8 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 190/21.11.2005.

În același sens, conform art. 91 alin. (2) din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, magistrații nu puteau fi cercetați, reținuți, arestați, percheziționați sau trimiși în judecată fără avizul ministrului justiției. Acest text de lege, actualmente ieșit din vigoare, a fost interpretat în jurisprudența națională în sensul că pentru acest set de 5 acte procesuale de dispoziție era necesar avizul ministrului justiției. Ori această procedură avea ca principal efect extinderea nejustificată a intervalului de timp necesar soluționării respectivei cauze. În prezent, conform art. 100 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, judecătorii, procurorii și magistrații-asistenți pot fi percheziționați, reținuți sau arestați preventiv numai cu încuviințarea secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii. În aceste condiții, observăm că cele mai importante acte procesuale necesare trimiterii unui dosar penal în fața instanței de judecată (începerea urmăririi penale, respectiv trimiterea în judecată prin rechizitoriu) nu mai sunt supuse condiției existenței vreunui aviz prealabil.

Procedura neînceperii urmăririi penale și a încetării urmăririi penale. Prin Legea nr. 281/2003 a fost introdus în art. 10 un nou impediment în ceea ce privește punerea în mișcare ori exercitarea urmăririi penale, și anume *cauzele de nepedepsire*. Cu toate acestea, nu s-au operat

³⁵ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 190/21.11.2005 a fost publicată în M. Of. nr. 1179/28.12.2005.

³⁶ Legea nr. 36/12.05.1995 a notarilor publici și a activității notariale a fost publicată în M.Of.nr. 92/16.05.1995.

³⁷ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 25/31.03.2005 a fost publicată în M. Of. nr. 278/4.04.2005.

³⁸ Legea nr. 188/1.11.2000 privind executorii judecătorești a fost publicată în M. Of. nr. 559/10.11.2000.

modificările care se impuneau și în ceea ce privește procedura încetării urmăririi penale, practic procurorul neputând dispune această soluție, în ipoteza în care ar fi constatată existența vreunei cauze de nepedepsire dintre cele expres prevăzute în lege. În acest fel, spre exemplu, autodenunțatorul unei infracțiuni de dare de mită ar fi trebuit să fie trimis în judecată, întrucât doar judecătorul ar fi putut să însoțească autodenunțul acestuia de efecte juridice. Prin modificările aduse prin Legea nr. 356/2006 s-a remediat aceasta înadvertență, în acest fel contribuindu-se și la reducerea duratei procedurilor penale.

Procedura recuzării. Astfel, conform art. 52 alin. (6) C.pr.pen., încheierea prin care s-a admis sau s-a respins abținerea, ca și aceea prin care s-a admis recuzarea, *nu sunt supuse nici unei căi de atac*. Prin Legea nr. 281/2003 a fost introdus art. 52 alin. (7) C.pr.pen., în conformitate cu care “Încheierea prin care s-a respins recuzarea poate fi atacată numai cu recurs, în termen de 48 de ore din momentul pronunțării și dosarul se înaintează de îndată instanței de recurs. Recursul se judecă în termen de 48 de ore din momentul primirii dosarului, în camera de consiliu cu participarea părților”. Ulterior, prin intermediul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 55/2004, art. 52 alin. 7 a fost abrogat, urmărindu-se necesitatea eliminării neîntârziată a posibilității de exercitare abuzivă a drepturilor procesuale, care împieteză asupra desfășurării în condiții normale a procesului penal. În acest mod, încercându-se eliminarea unor eventuale abuzuri, legiuitorul a adus atingere altor principii ale procesului penal, cum ar fi, spre exemplu, aflarea adevărului.

În acest sens, făcând o interpretare logică a dispozițiilor art. 52 alin. 6, urmare a raționamentului *per a contrario*, rezultă că încheierea prin care a fost respinsă recuzarea este supusă căilor de atac. Având în vedere importanța acordată de legiuitor instituției incompatibilității precum și instituțiilor abținerii și recuzării, importanță subliniată prin frecvențele și consistentele modificări legislative precum și ținând seama de consecințele care s-ar putea produce prin rezolvarea cauzelor de către judecători sau procurori aflați în situații de incompatibilitate, apreciem că încheierea prin care a fost respinsă cererea de recuzare poate fi atacată cu recurs care trebuie să se judece separat și imediat. În ipoteza în care ar fi exercitată o cale de atac împotriva încheierii de respingere a recuzării și aceasta s-ar judeca odată cu fondul cauzei consecințele ar fi numai de ordin formal și ar împieta grav asupra actului de înfăptuire a justiției.

Având în vedere cele arătate mai sus apreciem că, *de lege ferenda*, se impune reglementarea expresă a recursului împotriva încheierilor prin care a fost respinsă cererea de recuzare.

Noi obligații instituite în sarcina învinuitului și inculpatului în procesul penal. În vederea asigurării unui contact mai eficient cu învinuitul sau inculpatul, conform art. 70 alin. (4) C.pr.pen.³⁹, „învinuitului sau inculpatului i se aduce la cunoștință și obligația să anunțe în scris, în termen de 3 zile, orice schimbare a locuinței pe parcursul procesului penal”. În acest fel, se încearcă constituirea unui cadru legal care să ofere garanții suplimentare că cel mai important subiect procesual al cauzei penale poate fi audiat ori chemat să participe la diferite acte de urmărire penală, prezența acestuia reprezentând o premisă, în egală măsură, atât pentru aflarea adevărului cât și pentru garantarea exercitării dreptului la apărare. Norma în discuție a fost întărită prin prevederile din art. 198 alin. (4) lit. i) C.pr.pen., în conformitate cu care nerespectarea de către învinuit sau inculpat a obligației de a încunoștința în scris, în termen de 3 zile, organele judiciare despre orice schimbare a locuinței pe parcursul procesului penal reprezintă abatere judiciară și se sancționează cu amendă de la 500 de lei la 5.000 de lei.

În aceeași finalitate se înscrie și introducerea în lege a măsurilor care se impun a fi luate ori care se pot lua față de învinuitul sau inculpatul arestat preventiv față de care s-a dispus liberarea

³⁹ Alin. (4) al art. 70 a fost introdus prin art. I pct. 38 din Legea nr. 356/2006.

provizorie. Astfel, liberarea provizorie presupune, în mod obligatoriu, luarea următoarelor măsuri, conform art. 160² alin. (3): 1) să nu depășească limitat teritorială fixată decât în condițiile stabilite de instanță; 2) să se prezinte la organul de urmărire penală sau, după caz, la instanța de judecată, ori de câte ori este chemat; 3) să se prezinte la organul de poliție desemnat cu supravegherea de instanță, conform programului de supraveghere întocmit de organul de poliție sau ori de câte ori este chemat; 4) să nu își schimbe locuința fără încunoștința instanței care a dispus măsura; 5) să nu dețină, să nu folosească și să nu poarte nici o categorie de arme.

Măsurile care pot fi dispuse față de învinuit sau inculpat sunt, conform art. 160² alin. 3¹ C.pr.pen., următoarele: 1) să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere; 2) să nu se deplaseze la anumite spectacole sportive sau culturale sau în orice alte locuri stabilite; 3) să nu se apropie de persoana vătămată, membrii familiei acesteia, persoana împreună cu care a comis fapta, martori, experți ori alte persoane stabilite de instanță și să nu comunice cu acestea, direct sau indirect; 4) să nu conducă nici un vehicul sau anumite vehicule stabilite; 5) să nu se afle în locuința persoanei vătămate; 6) să nu exercite profesia, meseria sau să nu desfășoare activitatea în exercitarea căreia a săvârșit fapta.

Tot acest set de măsuri care se pot dispune sau care se dispun în mod obligatoriu, în vederea încercării de a se facilita desfășurarea procesului penal, sunt dublate de prevederile art. 160² alin. (3²) C.pr.pen., în conformitate cu care învinuitului sau inculpatului i se atrage atenția că, în caz de încălcare cu rea-credință a obligațiilor care îi revin, se va lua față de acesta măsura arestării preventive.

Procedura plângerii la instanță împotriva actelor de netrimitere în judecată. Având caracter de noutate în procedura penală din România, instituția plângerii împotriva actelor de netrimitere în judecată a fost introdusă prin Legea nr. 281/2003. În acest fel, în exercitarea dreptului de a accede la instanță, persoanele nemulțumite de soluția procurorului de scoatere de netrimitere în judecată pot ataca actul de dispoziție la instanță, în condițiile art. 278¹ C.pr.pen. În reglementarea acestei instituții, legiuitorul a avut în vedere, în afara liberului acces la instanță, și operativitatea procesului penal întrucât, printre soluțiile enumerate în art. 278¹ C.pr.pen. se regăsesc și unele instrumente al căror scop este tocmai celeritatea soluționării respectivei cauze penale. Astfel, în conformitate cu art. 278¹ alin. (8) lit. c) C.pr.pen. magistratul judecător, admitând plângerea prin încheiere, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și, când probele existente la dosar sunt suficiente, reține cauza spre judecare, în complet legal constituit.

Din aceste dispoziții rezultă că respectiva cauză poate fi soluționată direct de către instanța de judecată fără ca procurorul să se pronunțe asupra trimiterii în judecată prin rechizitoriu.

2.3. Dispoziții legale procesual penale de noutate care reprezintă limitări ale operativității

Procedura plângerii prealabile. În domeniul pe care îl analizăm, al operativității procesului penal, semnalăm modificările survenite în materia plângerii prealabile. Astfel, conform art. 197 alin. (2) lit. a) C.pr.pen., anterior adoptării Legii nr. 356/2006, pentru o serie de infracțiuni plângerea prealabilă se adresa direct instanței de judecată. În aceste ipoteze se constata o reducere temporală a procesului penal, întrucât lipsea faza prealabilă a urmăririi penale. În acest sens, în majoritatea lucrărilor de specialitate se afirmă că instituția acțiunii penale directe reprezenta exemplificarea cea mai elocventă a procesului penal desfășurat într-un mod atipic.

Ca urmare a adoptării Legii nr. 356/2006, *de lege lata*, s-a reglementat introducerea plângerii prealabile, indiferent de infracțiunea săvârșită, la organele de urmărire penală competente, actuală procedură conducând la constatarea că procesele penale având ca obiect asemenea infracțiuni vor avea un interval de soluționare mai mare.

Pentru a ne situa pe o poziție de neutralitate în conflictul dintre principiile procesului penal, remarcăm însă că legiuitorul a consacrat în acest mod mai multe garanții pentru o justă soluționare a cauzei, prin respectarea aflării adevărului. Astfel, chiar dacă aceste cauze se caracterizează prin simplitate, activitatea desfășurată de organele de urmărire penală pot avea drept efect soluționarea echitabilă a conflictului de drept.

Concluzii

Deși dreptul la un proces desfășurat cu respectarea principului celerității este garantat în Statele Unite atât prin norme constituționale cât și prin norme statutare, modalitățile de exercitare ale garanțiilor procedurale variază în funcție de valorile specifice protejate. Într-o abordare constituțională, se utilizează o analiză multifactorială; totuși, inculpatul trebuie, de regulă, să dovedească existența unui prejudiciu ca să poată obține achitarea. Pe de altă parte, normele statutare prevăd termene fixe, de decădere, fără condiția probării vreunui prejudiciu.

În ceea ce privește practica, aceste reglementări duc la concluzia că doar cele mai ieșite din comun întârzieri vor permite îndeplinirea standardelor constituționale, în timp ce majoritatea încălcărilor vor cădea sub incidența normelor statutare. În sfârșit, deși întrucâtva complex și dificil în ceea ce privește calcularea termenelor pertinente, în general, în Statele Unite ale Americii este asigurat cadrul legal în vederea remedierii eficiente a încălcării dreptului la un proces desfășurat cu respectarea principului celerității.

Cu referire la termenul rezonabil de derulare a cauzelor penale în România, amintim faptul că pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului se găsesc numeroase cereri îndreptate împotriva României, prin care se solicită constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil, din perspectiva duratei nerezonabile a procedurilor judiciare penale. Trebuie totuși să remarcăm faptul că reglementările în domeniu au fost îmbunătățite semnificativ, uneori în detrimentul unor alte principii ale procesului penal, cum ar fi, spre exemplu, principiul separațiilor funcțiilor judiciare. Astfel, se încadrează în acest exemplu, posibilitatea legală conferită magistratului judecător de a dispune reținerea cauzei spre judecare fără a fi fost sesizat prin rechizitoriul procurorului.